

Moldova: Situasjonen for LHBT+

- Kan dere si noe generelt om situasjonen for LHBT+ i Moldova?
- Hva er omfanget av angrep på LHBT+?
- Er det forskjell på ulike regioner i Moldova, for eksempel storbyer versus småsteder, når det gjelder hvordan LHBT+ behandles?
- Er det større/mindre aksept for transpersoner enn for homofile/lesbiske?
- Hvordan er mulighetene for å få beskyttelse fra myndighetene for LHBT+?
- Har personer blitt domfelt for overgrep/vold mot LHBT+?
- Dersom man opplever at politiet ikke tar anmeldelser på alvor, finnes det noen klageadgang på politiets opptreden?
- Finnes det organisasjoner som jobber for å ivareta LHBT+ rettigheter?

Situasjonen for LHBT+ i Moldova

Fordommer mot LHBT+ er utbredt i den moldovske befolkningen. I en studie utført på vegne av Council for Preventing and Eliminating Discrimination and Ensuring Equality in the Republic of Moldova fra 2018,¹ opplyste 40 % av respondentene at de anså seksuelle minoritetsgrupper for å være unormale. LHBT+ var den gruppen blant minoriteter i Moldova som nøy lavest aksept (Magenta Consulting 2018, s. 12-13).

Flertallet av respondentene i den samme studien antydte at LHBT+ burde forskjellsbehandles. Det samme ble sagt om rom-befolkningen. Mer enn halvparten av respondentene mente at LHBT+ ikke skal ha følgende rettigheter: rett til å adoptere (71 %), rett til å inngå ekteskap (66 %) eller til å organisere offentlige arrangementer (66 %) (Magenta Consulting 2018, s. 13). Nesten 40 % mente at homofili bør kriminaliseres. Over en tredjedel av respondentene mente at LHBT+ er syke mennesker som trenger medisinsk hjelp, og at de ofte har HIV/AIDS (Magenta Consulting 2018, s. 52-53).

Samtidig har det blitt påpekt at når man sammenligner tall fra tilsvarende studier i 2015 og de nyere funnene fra 2018, ser man en viss forbedring; graden av sosial

---

¹ Studien ble gjennomført gjennom intervjuer og fokusgrupper blant et representativt utvalg av befolkningen. Like over 1000 personer over 18 år deltok (Magenta Consulting 2018, s. 16).

distansering til seksuelle minoritetsgrupper har blitt lavere blant befolkningen (Frolov 2020, s. 1).

European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) har påpekt at myndighetene, spesielt ved presidenten, en rekke ganger har omtalt LHBT+ negativt i media. Presidenten sa blant annet i 2018 at han «ikke er kan være representant eller president for LGBT-personer» [Landinfos oversettelse]. Ledere av politiske partier har også kommet med anti-LHBT-uttalelser. Den ortodokse kirken har også omtalt LHBT+ negativt, blant annet med uttalelser om at livsførselen til seksuelle minoriteter strider mot tradisjonelle familieverdier (ECRI 2018, s. 17-18).

Pride-parader har blitt arrangert i flere år, men under sterk bevoktning av politiet for å sikre ro og orden. Det har blitt arrangert mot-demonstrasjoner fra blant annet ortodokse grupper til støtte for familieverdier. Presidenten deltok i «familieparaden» til forsvar for tradisjonelle familieverdier i mai 2019 (Frolov 2020, s. 2-3).

Per i dag har den moldovske straffeloven ingen bestemmelser som nevner seksuell legning eller kjønnsidentitet som motiv for kriminelle handlinger. Seksuell legning er bare nevnt i *Law on ensuring equality* som forbyr diskriminering på arbeidsplassen, og i flyktingeloven. Kjønnsidentitet er ikke nevnt i noen lover (Genderdoc-M, e-post oktober 2020).

Det ble registrert diskriminering som følge av seksuell orientering og kjønnsidentitet i arbeidslivet i løpet av 2019 (U.S. Department of State 2020, s. 32).

Hva er omfanget av angrep på LHBT+?

Siden Moldovas lover ikke anerkjenner seksuell legning eller kjønnsidentitet som motiv for lovbrudd, finnes det ingen overvåking eller offisiell statistikk over slike hendelser.

Tilfeller av overgrep/vold mot LHBT+ blir registrert av sivilsamfunnsorganisasjoner. Den moldovske NGOen Genderdoc-M, som årlig utgir rapporter om blant annet vold mot seksuelle minoriteter, opplyste i en e-post til Landinfo (juni 2020) at LHBT+ har en reell risiko for å bli utsatt for overgrep/vold.

Genderdoc-M har dokumentert en rekke tilfeller av trakassering og vold, herunder fysiske overfall og mishandling av varierende alvorlighetsgrad. I 2016 rapporterte ulike NGOer til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) om 16 voldelige overfall på LHBT+-personer (ECRI 2018, s. 21-22).

I en rapport fra Article 19 fra 2018 (s. 51) går det frem at Genderdoc-M dokumenterer dusinvis (*dozens*) av saker om hat-motivert vold og trakassering

mot LHBT+ hvert år. Dette omfatter mishandling, skyteepisoder og vandalisme, ofte utført av familiemedlemmer, naboer, klassekamerater eller kolleger.

I en e-post (juni 2020) opplyste Genderdoc-M at de registrerte seks tilfeller av voldelige overgrep mot homofile i 2019. Mer informasjon om de aktuelle sakene er beskrevet i Genderdoc-M sin årsrapport for 2019 (Frolov 2020, s. 10-12).

Kilder som Genderdoc-M og ECRI, mener det skjer langt flere overgrep mot seksuelle minoritetsgrupper enn det som faktisk registreres, både hos politiet og av dem. Hovedgrunnen til dette er i følge kildene at folk vegrer seg mot å oppsøke politiet, fordi politiet har fiendtlige holdninger til LHBT+ (se mer om dette nedenfor).

Er det forskjell på ulike regioner i Moldova, for eksempel storbyer versus småsteder, når det gjelder behandlingen av LHBT+?

Ifølge Genderdoc-M, er befolkningen mer tolerante overfor LHBT+ i hovedstaden Chişinău enn i andre steder av landet. Det mest homofobiske området i Moldova er Găgăuzia (e-post oktober 2020). Găgăuzia er en autonom region sør i Moldova, blant annet befolket av gagauziere. Dette er et tyrkiskættet folkeslag, men som er ortodokse kristne (Necsutu 2018). Genderdoc-M beskriver gagauziere som et konservativt folk med patriarkalske tradisjoner (e-post oktober 2020).

Er det større eller mindre aksept for transpersoner enn for homofile/lesbiske?

Genderdoc-M skriver at holdningen i befolkningen til transpersoner er noenlunde den samme som overfor homofile og lesbiske (e-post oktober 2020).

Transpersoner blir vanligvis forbundet med homofile og lesbiske. Homofobi er derfor ofte årsaken til at det utøves vold mot transpersoner (TGEU u.å.).

I transpersoners møte med myndighetene, mener Genderdoc-M imidlertid at transpersoner ofte er mer sårbare. Veldig få LHBT+ personer i Moldova ønsker å være åpne om sin identitet. Samtidig, i forbindelse med kjønnskorrigerende medisinsk behandling og endring av identitetsdokumenter, er reglene slik at transpersoner må gjennomgå en psykiatrisk undersøkelse og bli diagnostisert med «transseksualisme», også kjent som «kjønnsidentitetslidelse», for å kunne søke om bytte av navn og kjønnsmarkør hos det statlige folkeregisteret (TGEU 2016, s. 35; TGEU u.å.). Genderdoc-M mener at slike regler gjør transpersoner mer sårbare og utsatt for negativ oppmerksomhet (e-post, oktober 2020).

Hvordan er mulighetene for å få beskyttelse fra myndighetene for LHBT+-personer?

Genderdoc-M (Frolov 2020, s. 10) mener at det ikke finnes noen effektive rettsmidler mot hatkriminalitet og hendelser mot LHBT+ i Moldova. Alle saker blir behandlet som hooliganisme, ran eller vanlige overfall, uten at det sees hen til hatmotiver basert på fordommer.

På generelt grunnlag beskytter politiet LHBT+ fra vold i familien og andre overgrep. Samtidig legger Genderdoc-M til at det største problemet er homofobi, som det finnes mye av i politiet. Det tar lang tid og mye arbeid å anmelde et slikt forhold til politiet. Det samme gjelder klager på politiet for manglende beskyttelse (e-post juni 2020).

Genderdoc-M (e-post juni 2020) mener trusler ikke blir tatt tilstrekkelig på alvor av politiet. Så, dersom for eksempel en homofil mann blir utsatt for vold fra sin familie (noe Genderdoc-M ser for seg at kan skje), vil voldshandlingene bli straffet, men voldshandlingene ville ikke nødvendigvis ha blitt forhindret av politiet. Med andre ord, opplyser NGOen, finnes det mekanismer for beskyttelse i Moldova, men det oppstår ofte hinder i praksis.

I de fleste tilfellene ønsker ikke de som utsettes for hatkriminalitet, å kontakte politiet eller gå til domstolene. I mange saker er det slektninger eller foreldre som er overgriperne. På spørsmål om hva politiet konkret gjør når en person anmelder et forhold, svarer Genderdoc-M (e-post oktober 2020): «The situations are different, it depends on the personality of the police officer, the place and the personality of the person filing the complaint».

Sakene som rapporteres til Genderdoc-M utgjør, ifølge organisasjonen, kun en liten andel av alle slike saker i Moldova. Som følge av underreportering, gjenspeiler ikke statistikken i politiet det reelle omfanget av overgrep og diskriminering (Frolov 2020, s. 10-11).

Menneskerettighetsorganisasjonen Civil Rights Defenders (som gjengitt i Article 19 2018, s. 51) har uttalt at at diskriminering i politi- og rettsvesenet på bakgrunn av seksuell legning er institusjonalisert. Politiet er ofte motvillige til å etterforske anklager, eller så er de fiendtlige til de som anmelder overgrep, og unnlater således å holde gjerningsmenn ansvarlige eller å gi oppreisning til ofrene. Påtalemyndigheten har avvist å sette i gang flere etterforskninger av angivelig hatmotiverte kriminelle handlinger mot LHBT+, under henvisning til manglende bevis. Dette, mener Civil Rights Defenders, har ført til en situasjon der overgripere ikke blir ansvarliggjort, og dette fører igjen til flere overgrep.

Har personer blitt domfelt for overgrep/vold mot LHBT+?

I perioden 2010-2016 hadde kun 4 av 56 straffesaker som omhandlet hatkriminalitet, blitt sendt til domstolene. Dette rapporterte den ikke-statlige moldovske organisasjonen Promo Lex and Anti-Discrimination Centre (som gjengitt i ECRI 2018, s. 21).

Genderdoc-M svarer i en e-post (juni 2020) at det finnes noen saker der overgrep/vold mot LHBT+-personer har blitt straffet. Slik Landinfo forstår det har de fleste sakene som har blitt anmeldt, blitt behandlet som forseelser, med bøter som straff.

Til tross for at den nasjonale lovgivningen har svært begrenset eksplisitt beskyttelse for LHBT+ personer, har moldovske domstoler i noen saker anvendt videre strafferettslige bestemmelser i slike saker, i tråd med Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg (EMD) sine standarder, og gitt beskyttelse til seksuelle minoritetsgrupper (Article 19 2018, s. 67; Genderdoc-M, e-post oktober 2020).

Dersom man opplever at politiet ikke tar anmeldelser på alvor, finnes det noen klageadgang på politiets opptreden?

Det finnes noen statlige institusjoner som har begynt å ta tak i diskriminering på bakgrunn av seksuell legning. En av disse er ombudsmannen i Moldova. Samtidig har ombudsmannen blitt kritisert for ikke å ta tilstrekkelig tak i fenomenet. Ombudsmannen samler heller ikke systematisk inn data om brudd på menneskerettigheter når det gjelder LHBT+, ifølge rapporten til Article 19 fra 2018. I sin rapport til FNs Universal Periodic Review of Moldova i 2016, omtalte heller ikke Ombudsmannskontoret noen tilfeller av diskriminering av LHBT+ (Article 19 2018, s. 63).

En annen institusjon er Equality Council (EC), som ble etablert i 2013. EC er en institusjon som ble etablert for å implementere *Law on Ensuring Equality*, som skal forhindre diskriminering og fremme likhet for ofre for diskriminering. EC vurderer individuelle klager som en av sine arbeidsoppgaver. Per februar 2018, hadde EC kommet med avgjørelser i over 200 klager, der det ble funnet diskriminerende handlinger i en tredjedel av klagen. Disse tallene indikerer at EC responderer raskt i klagen. Samtidig stilles det spørsmål ved hvor effektive midlene til EC er. EC kan bare komme med anbefalinger og/eller skrive en protokoll over forseelser. Organisasjonen Article 19 vurderer at dette er utilstrekkelig for å stille de ansvarlige til ansvar, gi oppreisning til ofrene, eller å forhindre (avskrekke) diskriminering (Article 19 2018, s. 63-64).

Genderdoc-M skrev i en e-post til Landinfo (juni 2020) at dersom politiet ikke responderer på en anmeldelse, kan man klage til Innenriksdepartementet og ta saken til domstolen. Siste klageinstans er EMD i Strasbourg.

Sannsynligheten for at en klage fører frem i nasjonale rettsinstanser, avhenger av sakens omstendigheter. Dersom personen har støtte fra sivilsamfunnsorganisasjoner, er sannsynligheten for å lykkes større. Genderdoc-M og deres samarbeidspartnere har fremmet slike klager flere ganger, med positive resultater (Genderdoc-M, e-post juni 2020; oktober 2020).

Finnes det organisasjoner som jobber for å ivareta rettighetene til LHBT+?

Genderdoc-M er den eneste LHBT-organisasjonen i Moldova. De gir gratis juridisk og psykologisk bistand til LHBT+-personer som har vært utsatt for reaksjoner. Det finnes imidlertid menneskerettighetsorganisasjoner som gir gratis juridisk bistand til alle grupper av minoriteter, som blant annet Legal Resources

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Article 19 (2018). *Challenging hate: monitoring anti-LGBT “hate speech” and responses to it in Belarus, Kyrgyzstan, Moldova, Russia and Ukraine*. London: Article 19. Tilgjengelig fra https://www.article19.org/wp-content/uploads/2018/03/LGBT-Hate-Speech-Report-Central-Asia_March2018.pdf [lastet ned 7. oktober 2020]

ECRI, dvs European Commission against Racism and Intolerance (2018, 2. oktober). *ECRI report on the Republic of Moldova*. Strasbourg: Council of Europe. Tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/fifth-report-on-the-republic-of-moldova/16808de7d7> [lastet ned 7. oktober 2020]

Frolov, A. (2020). *Report on the situation of LGBT people’s rights in the Republic of Moldova. Year 2019*. Chişinău: Genderdoc-M. Tilgjengelig fra https://www.gdm.md/files/untitled%20folder/Annual_Report_GENDERDOC-M_2019%20English.pdf [lastet ned 1. oktober 2020]

Magenta Consulting S.R.L. (2018). *Studiu privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova [Study on perceptions and attitudes towards equality in the Republic of Moldova]*. Chisinau: Council of Europe. Tilgjengelig fra <http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Studiu-privind-percep--iile.pdf> [lastet ned 14. oktober 2020]

Necsutu, M. (2018, 14. desember). Romanian language takes root in Moldova’s Gagauzia. *Balkan Insight*. Tilgjengelig fra <https://balkaninsight.com/2018/12/14/signs-romanian-language-taking-root-in-moldova-s-gagauzia-12-10-2018/> [lastet ned 8. oktober 2020]

TGEU, dvs. Transgender Europe (u.å). *Moldova*. Berlin: TGEU. Tilgjengelig fra <https://tgeu.uwazi.io/page/66rkx63578> [lastet ned 8. oktober 2020]

TGEU (2016, desember). *For the record. Documenting violence against trans people. Experiences from Armenia, Georgia, Germany, Moldova, Russia and Ukraine*. Berlin: TGEU. Tilgjengelig fra https://tgeu.org/wp-content/uploads/2017/04/FortheRecord_FINAL.pdf [lastet ned 8. oktober 2020]

U.S. Department of State (2020, mars). *Moldova 2019 human rights report*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/MOLDOVA-2019-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [lastet ned 9. oktober 2020]

Muntlige kilder

Genderdoc-M, ved Angelica Frolov, lobby and advocacy program coordinator. E-post 1. juni 2020, 7. oktober 2020, 12. oktober 2020.

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.